

До ювілею академіка Сергія Васильовича КОМІСАРЕНКО

В липні 2013 року академіку — секретарю Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України, академіку НАМН України, лауреату Державної премії України та премії НАН України: ім. О.В. Палладіна, ім. І.І. Мечникова, Заслуженому діячу науки і техніки України, директору Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України виповнюється 70 років.

С.В. Комісаренко народився 9 липня 1943 року в м. Уфа, з відзнакою закінчив у 1966 році Київський медичний інститут ім. О.О. Богомольця та аспірантуру Інституту біохімії АН УРСР (1969 р.). Одночасно навчався на вечірньому відділенні механіко-математичного факультету Київського університету (1964–1966 рр.). З 1969 по 1992 роки працював в Інституті біохімії ім. О.В. Палладіна АН України — молодшим, старшим науковим співробітником, вченим секретарем, завідуючим лабораторією, завідуючим відділом, директором Інституту (1989–1992 рр.).

Академік С.В. Комісаренко є засновником молекулярної імунології на Україні. Головні напрями його наукової діяльності пов'язані з імунохімічним дослідженням антигенної структури білків та пептидів. Він першим в колишньому СРСР започаткував дослідження імунохімічної структури пептидів та білків, впровадив методи імуноензиматичних досліджень і точну цитофлуориметрію та одним з перших в СРСР ввів у дослідження гібридомну техніку одержання моноклональних антитіл.

За ініціативою та під керівництвом С. Комісаренка було проведено унікальне дослідження імунітету у людей, які працювали після аварії на Чорнобильській АЕС. За допомогою найсучасніших методів вже наприкінці 1986 року було вперше знайдено і доведено (всупереч офіційній позиції, яка існувала у ті роки), що низькі дози радіації суттєво пригнічують систему природного імунітету, зокрема, знижують кількість та активність природних клітин — кіллерів, які відповідають за протипухлинний та протівірусний імунітет у людини. Саме С. Комісаренко ввів у обіг термін “Чорнобильський СНІД”.

Роботи С.Комісаренка мають велике науково-прикладне значення. Так, за імунохімічне дослідження білків молока йому була присвоєна Державна премія УРСР (1979 р.). Під його керівництвом вивчена біологічна дія фосфорорганічних комплексонів — бісфосфонатів та знайдена протипухлинна та імуномодуюча активність метилен-бісфосфонової кислоти, на основі якої створено лікувальний препарат “Мебіфон”, який успішно пройшов клінічні випробування, впроваджений в онкологічних клініках. Є підстави вважати, що препарат стане чи не найбільш ефективним вітчизняним лікарським засобом проти пухлин передміхурової залози у чоловіків і грудних залоз у жінок, а також метастазів пухлин у кісткову систему. Академік С.В. Комісаренко є ініціатором і співавтором винаходу технології отримання високоочищених і вірусбезпечних антигеомофілічних препаратів з крові людини.

Багато уваги С.В. Комісаренко приділяє проблемам зменшення біозагроз в Україні. Він організував серію міжнародних конференцій і семінарів з проблем біобезпеки і біозахисту, з 2005 року — очолює делегацію України на зустрічах експертів держав-учасниць Конвенції із заборони біологічної і токсинної зброї. Фактично він є головним вітчизняним експертом з питань біобезпеки в Україні.

С. Комісаренко працював в Інституті Пастера в Парижі (1974–1975 рр.) та в Нью-Йоркському протираковому центрі ім. Слоан-Кеттерінга (1981 р.). Йому належить ідея встановлення у 1986 році пам'ятника І. Мечникову в Інституті Пастера в Парижі від імені Академії наук УРСР. Він є автором понад 350 наукових праць, понад 40 національних і міжнародних патентів і винаходів з біохімії і молекулярної

імунології, а також співавтором двох монографій: “Радиация и иммунитет человека” та “Структура і біологічна активність бактеріальних біополімерів”.

До від’їзду на дипломатичну роботу за кордон у 1992 році С.В. Комісаренко провадив велику науково-організаційну та педагогічну діяльність. Він керував міжвідомчою програмою з імунології “Механізми імуностимуляції”, був організатором Республіканських шкіл з молекулярної імунології, читав курс лекцій з імунохімії в Київському державному університеті та з молекулярної імунології — в Київському відділенні Московського фізико-технічного інституту. Зараз очолює відділення “Біотехнологія” кафедри біохімії Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Він є головним редактором “Українського біохімічного журналу” та журналу “Біотехнологія”, членом редколегій міжнародного журналу “Європа” (Польща) та з імунофармакології (Італія), членом Ради Міжнародного союзу біохіміків і молекулярних біологів (IUBMB), Федерації європейських біохімічних товариств (FEBS) та міжнародного товариства імунофармакологів (США). Почесний доктор Кінгстонського та Північно-Лондонського Університетів, Почесний професор Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова та Інституту мікробіології і імунології ім. І.І. Мечникова НАМН України, Почесний член Польського біохімічного товариства

У 1990 році Верховна Рада України обрала С.В. Комісаренка Заступником Голови Ради Міністрів УРСР. На цій посаді та на посаді Заступника Прем’єр-Міністра України з гуманітарних питань він працював по квітень 1992 року. Брав активну участь у розробці перших Законів України з гуманітарних питань, зокрема ініціював прийняття Закону про боротьбу із СНІДом, організував та очолив урядову комісію по боротьбі із СНІДом, організував Державний комітет по боротьбі із СНІДом та був головою урядової протиепідемічної комісії.

В травні 1992 року С. Комісаренко був призначений першим Послом України у Великобританії, а з 1995 року — і в Ірландії за сумісництвом. Працюючи Послом, він максимально сприяв розвитку двосторонніх українсько — британських стосунків; ініціював вступ України до директорату Європейського банку реконструкції та розвитку, до Міжнародної морської організації, ІНМАРСАТу та інших міжнародних організацій, які розташовані у Британії; організував безкоштовну передачу Україні Британської Антарктичної станції “Фарадей” (зараз “Академік Вернадський”); заснував у Лондоні благодійний фонд допомоги чорнобильцям та Британсько-Українську торговельну палату. Посол С. Комісаренко успішно лобював підтримку Британською делегацією прийняття України до Ради Європи, ратифікацію Британським парламентом Угоди про співробітництво між Україною та Європейським союзом тощо. Має Ранг Надзвичайного і Повноважного Посла України.

Після завершення дипломатичної роботи у квітні 1998 року академік Сергій Васильович Комісаренко був знову обраний директором Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України.

С. Комісаренко активно займається громадською діяльністю. Його обрано: першим заступником Голови Української Ради миру, Президентом Українського біохімічного товариства, Президентом Українського Інституту миру і демократії, членом Ради міжнародного журналу “Європа” (Польща), Президентом ВГО інвалідів “Спеціальна Олімпіада України”, Головою Наглядової ради Міжнародного фонду Національної пам’яті України, Почесним членом та членом Ради директорів Британо-Української торговельної палати, членом Президії Національної академії медичних наук України.

З активну громадську позицію академік С.В. Комісаренко нагороджений Почесними Відзнаками Президента України: Орденом “Ярослава Мудрого” V ступеня, Орденом “За Заслуги”: III ступеня, II ступеня, Орденом КНР “Дружба”, Почесною Грамотою Верховної Ради України. Має Ранг Надзвичайного і Повноважного Посла України (1992).

Бажаємо шановному Сергію Васильовичу доброго здоров’я, подальшого творчого натхнення, втілення у життя нових планів і задумів.